

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу і
консалтингу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ННІ неперервної освіти і
туризму

_____ д.е.н., доц. О.В.

Ковальова

“_____”

2021 р

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри
туристичного та готельно-
ресторанного бізнесу і

консалтингу

Протокол № 15 від “26”

травня 2021 р.

Завідувач кафедри

_____ д.е.н., проф. Д.І. Басюк

“РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП “Туризм” к.е.н., доцент
кафедри туристичного та

готельно-ресторанного

бізнесу і консалтингу

_____ І.П. Кудінова

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Рекреалогія і курортна справа

для підготовки фахівців ОС «Бакалавр»

спеціальність: 242 «Туризм»

галузь знань : 24 «Сфера обслуговування»

Розробник : к.держ.упр. Кравцов С.С.

Київ – 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни
Рекреалогія і курортна справа
(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	_____бакалавр_____	
	<small>(бакалавр, магістр)</small>	
Галузь знань	24 «Сфера обслуговування»	
Напрямок підготовки	<small>(шифр і назва)</small>	
Спеціальність	242 «Туризм»	
	<small>(шифр і назва)</small>	
Спеціалізація		
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) <small>(якщо є в робочому навчальному плані)</small>	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	4	-
Семестр	7	-
Лекційні заняття	30 год.	-
Практичні, семінарські заняття	30 год.	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	90 год.	-
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	4 год. 4 год.	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою Навчальний курс «Рекреалогія і курортна справа» покликаний сформувавати у студентів уявлення щодо основних рекреаційних потреб людини, розуміння специфіки і видів рекреаційної діяльності, знання з організації і розвитку рекреаційних систем.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Маркетинг у туризмі» є:

- ознайомити з основними визначеннями понять “рекреація”, “рекреаційна діяльність”, “рекреаційні ресурси”, “рекреаційний потенціал”, “рекреаційні комплекси”;
- визначити сутність рекреаційного районоутворення і районування території, умови і чинники рекреаційної спеціалізації території;
- сформувавати уявлення про зразки простору, стандарти та переваги рекреаційної діяльності різних соціокультурних утворень і рекреаційних регіонів світу;
- ознайомити з рекреаційним потенціалом України;
- визначити особливості сучасних міжнародних туристичних потоків, фактори, що впливають на кількісні та якісні зміни їх показників;
- розкрити сутність основних підходів і методів визначення ефективності використання рекреаційних ресурсів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти **компетентностями:**

загальними:

ЗК6. Здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.

фаховими:

ФК1. Знання та розуміння предметної області своєї професії.

ФК3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

ФК5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

ФК6. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

Програмні результати навчання:

Знання:

4. Особливостей організації рекреаційно-туристичного простору
8. Знати особливості організації туристичної діяльності на природоохоронних територіях, у сфері сільського зеленого туризму

Уміння:

1. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Основи рекреалогії та курортології

Тема 1. Рекреалогія як наука, етапи розвитку.

Рекреалогія і курортна справа як наука, об'єкт дослідження. Функції рекреації. Основні поняття рекреалогії. Етапи розвитку рекреалогії.

Тема 2. Рекреаційна система як об'єкт рекреалогії.

Рекреаційна територія. Територіальна рекреаційна система. Курортно-рекреаційна система. Умови і чинники територіальної організації рекреаційної діяльності, головні властивості і різноманітність рекреаційних систем. Теоретичні основи створення територіальних рекреаційних систем. Зв'язки між підсистемами ТРС, їх взаємовплив. Класифікація ТРС за основними напрямками рекреаційної діяльності. Структурна схема і блоки ТРС. Властивості ТРС. Типологія ТРС.

Тема 3. Методи оцінки рекреаційних територій.

Проблеми розвитку рекреації. Значення ландшафтів в рекреаційних ресурсах. Методи оцінки водних об'єктів як рекреаційних ресурсів. Методи оцінки ґрунтово-рослинний покриву. Естетична оцінка ландшафтів. Рекреаційна оцінка рельєфу. Рекреаційна оцінка водних об'єктів. Рекреаційна оцінка рослинного покриву. Рекреаційна оцінка естетичного потенціалу. Рекреаційна оцінка культурно-освітніх об'єктів. Рекреаційна оцінка установ відпочинку. Рекреаційна оцінка культових споруд. Рекреаційна оцінка техногенних показників.

Тема 4. Оцінка рекреаційного потенціалу територій.

Оцінка рівня рекреаційного потенціалу. Поняття демографічної ємності. Методи розрахунку демографічної ємності. Еколого-рекреаційна ситуація. Оцінка ступеню гостроти ЕРС. Управління територіальною рекреаційною системою.

Тема 5. Предмет та задачі курортології, природні лікувальні фактори.

Визначення курортології та курорту, історія виникнення. Основні поняття курортології, термінологія. Співвідношення понять «туризм», «рекреація», «дозвілля». Класифікація та типи курортів. Поняття про природні лікувальні фактори і їхня класифікація.

Тема 6. Методи санаторно-курортного лікування.

Загальна характеристика аеротерапії, гідротерапії, фітотерапії, фізіотерапії та поєднання фізіотерапії з іншими методами санаторно-курортного лікування. Акупунктура, нетрадиційні методи лікування в лікувально-санаторних закладах (кумисотерапія, апітерапія, псаммотерапія, стоун-терапія, енотерапія та ін).

Тема 7. Кліматотерапія та бальнеологія як методи санаторно-курортного лікування.

Поняття кліматології та кліматотерапії, розвиток кліматолікування. Клімат як рекреаційний лікувальний фактор. Рекомендації й протипокази до кліматолікування, адаптація. Класифікація типів клімату в курортології. Медико-кліматична характеристика приморських курортів Європи. Бальнеологія як наука, термінологія. Розвиток бальнеології. Механізм дії мінеральних ван. Характеристика мінеральних вод для мінеральних ван. Механізм дії питної мінеральної води. Характеристика мінеральних вод для внутрішнього споживання.

Тема 8. Курортно-оздоровчі заклади України, проблеми та перспективи розвитку.

Зародження і розвиток санаторно-курортного господарства. Діяльність санаторно-курортних закладів. Спеціалізація санаторно-курортних закладів України. Характеристика та різновиди SPA-послуг. SPA-центри: сутність, класифікація та коло потенційних клієнтів. Організація харчування в санаторно-курортному закладі. Характеристика курортної діяльності санаторно-курортного закладу. Лікувально-оздоровчі послуги санаторно-курортного закладу. Структура процесу лікування та оздоровлення в санаторно-курортному закладі. Організація дієтичного харчування. Характеристика основних дієт в санаторно-курортних комплексах. Правові аспекти управління санаторно-курортним закладом. Проектування організаційної структури санаторно-курортного закладу. Стратегічне управління санаторно-курортним закладом.

Змістовний модуль 2. Рекреаційні комплекси світу

Тема 9. Рекреаційне районування світу й України.

Характеристика існуючого рекреаційного районування світу, регіонів, країн. Приклади рекреаційного районування України. Сучасний стан і проблем розвитку основних рекреаційних регіонів світу: приморських, гірських, річкових, озерних, еколого-туристських тощо.

Тема 10. Європа - провідний рекреаційний регіон світу.

Фактори розвитку рекреаційного господарства в регіоні. Оцінка комплексу рекреаційних ресурсів. Особливості та етапи розвитку рекреаційного обслуговування його сучасний стан.

Групи країн Європи за характером і рівнем рекреаційного розвитку. Найбільші національні рекреаційні системи високорозвинених урбанізованих країн Європи. Характеристика Середземноморського, Альпійського, Північноєвропейського, Причорноморського рекреаційних регіонів. Основні їх курорти та туристичні центри.

Тема 11. Середземноморський рекреаційний комплекс - найбільш розвинений курортний комплекс світу.

Склад Середземноморського рекреаційного комплексу. Його значення та

частка у міжнародних рекреаційних потоках і валютних прибутках від розвитку рекреаційно-туристичного господарства. Основні етапи рекреаційного освоєння узбережжя, динаміка сучасного розвитку та спеціалізація країн. Характеристика основних рекреаційних районів Греції, Італії, Іспанії, Франції, Туреччини, Хорватії, Словенії, Марокко, Тунісу. Проблеми та перспективи розвитку району.

Тема 12. Розвиток рекреаційних комплексів американського континенту.

Склад регіону та його місце у світі за основними рекреаційно-туристичними показниками. Умови формування і розвитку рекреаційної індустрії, її територіальна диференціація, проблеми ресурсозбереження. Досвід США в організації національних парків. Туристські стежини як форма рекреаційного використання території. Значення внутрішнього туризму в розвитку рекреаційних комплексів Північної Америки. Характеристика основних рекреаційних регіонів США і Канади. Основні принципи управління та розвитку галузі "дозвілля" в США. Своєрідність рекреаційного потенціалу і його значення в економіці країн Латинської Америки. Проблеми рекреаційного освоєння Карибського регіону. Рекреація і туризм Центральноамериканського регіону. Можливості розвитку рекреаційних комплексів країн Південної Америки. Специфіка розвитку рекреаційної діяльності окремих країн (Бразилії, Мексики, Куби, Аргентини тощо).

Тема 13. Рекреаційні комплекси країн Африки.

Особливості розвитку рекреаційного господарства в країнах Африки на сучасному етапі. Рекреаційні ресурси та соціально-економічні фактори формування та розвитку рекреаційних комплексів країн Африки. Функціональні типи домінуючих рекреаційних комплексів та їхня характеристика. Територіальна структура рекреаційно-туристичної індустрії. Аналіз розвитку рекреаційних регіонів (Північного, Східного, Західного, Південного й Острівного). Економічні проблеми рекреаційного природокористування.

Тема 14. Специфіка формування і розвитку рекреаційних комплексів і центрів туризму в Азії.

Місце і значення регіону в розвитку рекреації і туризму світу. Нерівномірність рекреаційного розвитку країн Азії. Рекреаційно-ресурсний потенціал і соціально-економічні фактори розвитку рекреаційних комплексів. Особливості формування, спеціалізація і розвиток рекреаційних комплексів Азії: Південно-Західного, Південно-Східного, Центрального, Південноазійського регіонів. Характеристика рекреаційного комплексу окремих країн (Китаю, Індії, Індонезії, Японії тощо).

Тема 15. Формування та регіональні проблеми розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України.

Характеристика рівня розвитку рекреаційної галузі, її функціональна структура та територіальна організація. Значення розвитку рекреації та туризму для

підвищення рівня економічного розвитку регіонів України. Регіональні особливості розвитку іноземного туризму. Основні рекреаційні системи України, регіони та комплекси: Карпатський, АР Крим, Азово-Причорноморський регіон, Дніпровський (Національна програма "Намісто Славутича"), Поділля та Полісся. Характеристика їх курортів та туристських центрів, перспективи подальшого розвитку. Мета і шляхи подальшого рекреаційного освоєння території України. Екологічні проблеми попередження нерационального використання рекреаційних ресурсів. Особливості координаційної й управлінської діяльності в роботі суб'єктів рекреації й туризму.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовний модуль 1. Основи рекреалогії та курортології													
Тема 1. Рекреалогія і курортна справа як наука, етапи розвитку.	10	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Рекреаційна система як об'єкт рекреалогії.	10	2	2			6							
Тема 3. Методи оцінки рекреаційних територій.	10	2	2			6							
Тема 4. Оцінка рекреаційного потенціалу території.	10	2	2			6							
Тема 5. Предмет та задачі курортології, природні лікувальні фактори.	10	2	2			6							
Тема 6. Методи санаторно-курортного лікування.	10	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Кліматотерапія та бальнеологія як методи санаторно-курортного лікування.	10	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Курортно-оздоровчі заклади України, проблеми та перспективи розвитку.	10	2	2			6							
Разом за змістовим модулем 1	80	16	16			48							
Змістовний модуль 2. Рекреаційні комплекси світу													
Тема 9. Рекреаційне районування світу й України.	10	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Європа - провідний рекреаційний регіон світу.	10	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Середземноморський рекреаційний комплекс - найбільш розвинений курортний комплекс світу.	10	2	2			6							
Тема 12. Розвиток рекреаційних комплексів американського континенту.	10	2	2			6							

Тема 13. Рекреаційні комплекси країн Африки.	10	2	2			6							
Тема 14. Специфіка формування і розвитку рекреаційних комплексів і центрів туризму в Азії.	10	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 15. Формування та регіональні проблеми розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України.	10	2	2			6							
Разом за змістовним модулем 2	70	14	14			42							
Усього годин	150	30	30			90							

5. Теми практичних (семінарських) занять

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Рекреалогія і курортна справа як наука, етапи розвитку.	2
Тема 2. Рекреаційна система як об'єкт рекреалогії.	2
Тема 3. Методи оцінки рекреаційних територій.	2
Тема 4. Оцінка рекреаційного потенціалу території.	2
Тема 5. Предмет та задачі курортології, природні лікувальні фактори.	2
Тема 6. Методи санаторно-курортного лікування.	2
Тема 7. Кліматотерапія та бальнеологія як методи санаторно-курортного лікування.	2
Тема 8. Курортно-оздоровчі заклади України, проблеми та перспективи розвитку.	2
Тема 9. Рекреаційне районування світу й України.	2
Тема 10. Європа - провідний рекреаційний регіон світу.	2
Тема 11. Середземноморський рекреаційний комплекс - найбільш розвинений курортний комплекс світу.	2
Тема 12. Розвиток рекреаційних комплексів американського континенту.	2
Тема 13. Рекреаційні комплекси країн Африки.	2
Тема 14. Специфіка формування і розвитку рекреаційних комплексів і центрів туризму в Азії.	2
Тема 15. Формування та регіональні проблеми розвитку рекреаційно- туристичного комплексу України.	2

6. Самостійна робота студента

№ з/п	Види самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Основи рекреалогії та курортології			
1	Вивчення лекційного матеріалу Тема 1. Рекреалогія і курортна справа як наука, етапи розвитку. Самостійне опрацювання питань лекції: Опрацювання обов'язкової та додаткової літератури по темі.	6	-
	Практичне заняття 1. Підготовка теоретичної частини практичного заняття		
	Домашнє завдання. Підготовка доповіді за темою практичного заняття		
2	Вивчення лекційного матеріалу Тема 2. Рекреаційна система як об'єкт рекреалогії. Самостійне опрацювання питань лекції: Властивості ТРС. Типологія ТРС.	6	-
	Практичне заняття 2. Підготовка теоретичної частини практичного заняття		
	Домашнє завдання. Підготовка доповіді за темою практичного заняття. Опрацювання обов'язкової та додаткової літератури по темі		
3	Вивчення лекційного матеріалу Тема 3. Методи оцінки рекреаційних територій. Самостійне опрацювання питань лекції: Рекреаційна оцінка культових споруд. Рекреаційна оцінка техногенних показників.	6	-
	Практичне заняття 3. Підготовка теоретичної частини практичного заняття		
	Домашнє завдання. Підготовка реферату за темою практичного заняття. Опрацювання обов'язкової та додаткової літератури по темі. Вивчення тексту лекції		
4	Вивчення лекційного матеріалу Тема 4. Оцінка рекреаційного потенціалу території. Самостійне опрацювання питань лекції: Управління територіальною рекреаційною системою.	6	-
	Практичне заняття 4. Підготовка теоретичної частини практичного заняття.		
	Домашнє завдання. Підготовка доповіді за темою практичного заняття. Опрацювання обов'язкової та додаткової літератури по темі.		
5	Вивчення лекційного матеріалу Тема 5. Предмет та задачі курортології, природні лікувальні фактори. Самостійне опрацювання питань лекції: Поняття про природні лікувальні фактори і їхня класифікація.	6	-
	Практичне заняття 5. Підготовка теоретичної частини практичного заняття		
	Домашнє завдання. Підготовка презентації за темою практичного заняття. Опрацювання обов'язкової та додаткової літератури по темі.		

6	Вивчення лекційного матеріалу Тема 6. Методи санаторно-курортного лікування. Самостійне опрацювання питань лекцій: Апітерапія, псаммотерапія, стоун-терапія, енотерапія	6	-
7	Вивчення лекційного матеріалу Тема 7. Кліматотерапія та бальнеологія як методи санаторно-курортного лікування. Самостійне опрацювання питань лекції: Характеристика мінеральних вод для мінеральних ван. Механізм дії питної мінеральної води. Характеристика мінеральних вод для внутрішнього споживання.	6	-
	Практичне заняття 7. Підготовка теоретичної частини практичного заняття		
	Домашнє завдання. Підготовка реферату за темою практичного заняття. Опрацювання обов'язкової та додаткової літератури по темі. Вивчення текстів лекції		
8	Вивчення лекційного матеріалу Тема 8. Курортно-оздоровчі заклади України, проблеми та перспективи розвитку. Самостійне опрацювання питань лекції: Спеціалізація санаторно-курортних змкладів України. Опрацювання обов'язкової та додаткової літератури по темі.	6	-
	Практичне заняття 8. Підготовка теоретичної частини практичного заняття		
	Домашнє завдання. Підготовка реферату за темою практичного заняття.		
	Підготовка до модульної контрольної роботи		
Змістовний модуль 2. Рекреаційні комплекси світу			
9	Вивчення лекційного матеріалу Тема 9. Рекреаційне районування світу й України. Самостійне опрацювання питань лекції: Сучасний стан і проблем розвитку основних рекреаційних регіонів світу: приморських, гірських, річкових, озерних, еколого-туристських тощо.	6	-
	Практичне заняття 9. Підготовка теоретичної частини практичного заняття		
	Домашнє завдання. Підготовка презентації за темою практичного заняття.		
10	Вивчення лекційного матеріалу Тема 10. Європа - провідний рекреаційний регіон світу. Самостійне опрацювання питань лекції: Характеристика Середземноморського, Альпійського, Північноєвропейського, Причорноморського рекреаційних регіонів. Основні їх курорти та туристичні центри. Опрацювання обов'язкової та додаткової літератури по темі.	6	-
	Практичне заняття 10. Підготовка теоретичної частини практичного заняття		
	Домашнє завдання. Підготовка презентації за темою практичного заняття.		
11	Вивчення лекційного матеріалу Тема 11. Середземноморський рекреаційний комплекс - найбільш розвинений курортний комплекс світу. Самостійне опрацювання питань лекції: Характеристика	6	-

	основних рекреаційних районів Греції, Італії, Іспанії, Франції, Туреччини, Хорватії, Словенії, Марокко, Тунісу. Проблеми та перспективи розвитку району. Опрацювання обов'язкової та додаткової літератури по темі.		
	Практичне заняття 11. Підготовка теоретичної частини практичного заняття		
	Домашнє завдання. Підготовка презентації за темою практичного заняття.		
12	Вивчення лекційного матеріалу Тема 12. Розвиток рекреаційних комплексів американського континенту. Самостійне опрацювання питань лекції: Проблеми рекреаційного освоєння Карибського регіону. Рекреація і туризм Центральноамериканського регіону. Можливості розвитку рекреаційних комплексів країн Південної Америки. Специфіка розвитку рекреаційної діяльності окремих країн (Бразилії, Мексики, Куби, Аргентини тощо). Опрацювання обов'язкової та додаткової літератури по темі.	6	
	Практичне заняття 12. Підготовка теоретичної частини практичного заняття. Вивчення текстів лекції		
	Домашнє завдання. Підготовка аналітичного огляду за проблематикою теми практичного заняття.		
13	Вивчення лекційного матеріалу Тема 13. Рекреаційні комплекси країн Африки. Самостійне опрацювання питань лекції: Територіальна структура рекреаційно-туристичної індустрії. Аналіз розвитку рекреаційних регіонів (Північного, Східного, Західного, Південного й Острівного). Економічні проблеми рекреаційного природокористування. Опрацювання обов'язкової та додаткової літератури по темі.	6	-
	Практичне заняття 13. Підготовка теоретичної частини практичного заняття		
	Домашнє завдання. Підготовка презентації за темою практичного заняття.		
14	Вивчення лекційного матеріалу Тема 14. Специфіка формування і розвитку рекреаційних комплексів і центрів туризму в Азії. Самостійне опрацювання питань лекції: Особливості формування, спеціалізація і розвиток рекреаційних комплексів Азії: Південно-Західного, Південно-Східного, Центрального, Південноазіатського регіонів. Характеристика рекреаційного комплексу окремих країн (Китаю, Індії, Індонезії, Японії тощо). Опрацювання обов'язкової та додаткової літератури по темі.	6	
	Практичне заняття 14. Підготовка теоретичної частини практичного заняття. Вивчення текстів лекції		
	Домашнє завдання. Підготовка аналітичного огляду за проблематикою теми практичного заняття.		
15	Вивчення лекційного матеріалу Тема 15. Формування та регіональні проблеми розвитку рекреаційно- туристичного комплексу України. Самостійне опрацювання питань лекції: Мета і шляхи подальшого рекреаційного освоєння території України.	6	-

	Екологічні проблеми попередження нераціонального використання рекреаційних ресурсів. Особливості координаційної й управлінської діяльності в роботі суб'єктів рекреації й туризму. Опрацювання обов'язкової та додаткової літератури по темі.		
	<i>Підготовка до модульної контрольної роботи</i>		
	<i>Підготовка до екзамену</i>		

7. Завдання для індивідуальної роботи студентів

Індивідуальне навчально-дослідне завдання передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з курсу, розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами, вміння презентувати результати роботи.

ІНДЗ виконується самостійно. На початку семестру кожен студент отримує тему ІНДЗ, що відповідає проблематиці практичних занять та лекційного курсу. Студент має право самостійно обрати тему ІНДЗ заздалегідь узгодивши її з викладачем. Під час проведення практичних занять студент повинен презентувати результати своєї роботи у режимі PowerPoint з використанням мультимедійного обладнання. Оцінка за ІНДЗ враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни. Під час написання ІНДЗ студент повинен опрацювати не менше п'яти джерел з відповідними посиланнями на них у тексті роботи. ІНДЗ складається з титульної сторінки; змісту; вступу; основної частини; висновків; списку використаної літератури; додатків (за необхідності).

Вступ має розкривати актуальність обраної теми, її проблематику та мету завдання.

Основна частина має містити викладення матеріалу теми.

У висновку потрібно висловити міркування стосовно досягнення мети роботи.

У друкованому варіанті обсяг роботи повинен становити 7 – 10 стор. Орієнтовна кількість сторінок у структурі ІНДЗ становить: вступ – 1 стор.; основна частина 5 – 8 стор.; висновок – 1 стор.; список використаної літератури – 1 стор.

Зміст завдання. Використовуючи схему аналізу рекреаційних районів (об'єктів вивчення) виконати наступне завдання (розкрити предмет дослідження) (перелік у табл. № 4).

Перелік завдань:

1. Визначити сучасний стан та перспективи розвитку рекреаційної сфери
2. Розкрити основні параметри формування рекреаційного попиту (географічні, часові, видові, соціальні).
3. Проаналізувати та охарактеризувати структури реального та потенційного попиту (з боку місцевого населення, сусідніх регіонів, віддалених регіонів, іноземних туристів).

4. Охарактеризувати можливості інфраструктури (обсяги та якість місць розміщення, підприємства обслуговування та ін.)
5. Визначити туристську спеціалізацію району, його місце на внутрішньому та міжнародному ринку.
6. Визначити переваги та недоліки регіону у порівнянні з іншими.
7. Визначити основні туристські центри та напрямки діючих та перспективних туристських потоків з метою оцінки можливих соціально-економічних та екологічних наслідків.
8. Розробити сценарій розвитку регіону та його складових як туристських центрів.
9. Визначити провідні й підлеглі групи рекреаційних ресурсів.
10. Виявити пріоритетні види туризму, що визначають унікальність району.

Схема аналізу рекреаційних районів та підрайонів

1. Обґрунтування вибору району чи підрайону для аналізу.
2. Географічне положення району чи підрайону.
3. Природні умови (загальна фізико-географічна структура):
  - а) рельєф;
  - б) кліматичні особливості;
  - в) флора та фауна;
  - г) ландшафтна структура;
  - д) охоронні природні території та пам'ятки природи.
4. Демографічна характеристика.
5. Стисла історія формування і розвитку регіону.
6. Етнографічні особливості.
7. Історико-культурна спадщина.
8. Природні та історико-культурні об'єкти всесвітнього значення.
9. Туристсько-рекреаційні ресурси. Види рекреації і туризму.
10. Матеріально-технічна база рекреації і туризму.
11. Основні туристські центри регіону та їхня специфіка.
12. Основні напрямки туристських потоків в регіоні.
13. Оцінка соціально-економічного та екологічного становища

8. Методи навчання

Для засвоєння матеріалу передбачено такі види занять: лекції з елементами діалогу, практичні (семінарські), індивідуальна робота, групова робота. Для закріплення матеріалу передбачається робота студентів над індивідуальними завданнями, самостійна робота студентів з навчальною та спеціальною літературою, підготовка доповідей та рефератів.

9. Форми контролю

Програма передбачає проведення постійного контролю знань студентів у ході практичних занять, опитування, виконання ними комплексних

контрольних завдань, застосування модульно-рейтингової системи навчання та оцінки знань та складання заліку (екзамену) після вивчення курсу дисципліни.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів за окремими елементами змістових модулів та методи поточного контролю успішності навчальної роботи студентів (форма підсумкового контролю – екзамен)

№ змістового модуля	Елементи змістового модуля	Кількість балів		Поточний контроль навчальної роботи студентів	
		мінімальна	максимальна	методи контролю	тиждень семестру
Змістовний модуль 1. Основи рекреації та курортології					
1.	Лекційний курс (8 тем лекцій)	30	50	письмова модульна робота	1-8
1.1	Практичне заняття 1. Рекреація і курортна справа як наука, етапи розвитку	6	10	оцінка доповідей, обговорення	1
1.2	Практичне заняття 2. Рекреаційна система як об'єкт рекреації.	6	10	обговорення, виступи з доповідями	2
1.3	Практичне заняття 3. Методи оцінки рекреаційних територій	6	10	виступи з доповідями	3
1.4	Практичне заняття 4. Оцінка рекреаційного потенціалу території.	6	10	оцінка виконання завдання	4
1.5	Практичне заняття 5. Предмет та задачі курортології, природні лікувальні фактори.	6	10	оцінка виконання завдання	5
1.6	Практичне заняття 6. Методи санаторно-курортного лікування.	10	12	обговорення, виступи з доповідями	6
1.7	Практичне заняття 7 . Кліматотерапія та бальнеологія як методи санаторно-курортного лікування.	10	13	оцінка виконання завдання	7
1.8	Практичне заняття 8 Курортно-оздоровчі заклади України, проблеми та перспективи розвитку.	5	12	виступи з доповідями	8
	Всього балів по змістовному модулю	60	100		
Змістовний модуль 2. Рекреаційні комплекси світу					
2.	Лекційний курс (3 тем лекцій)	30	50	письмова контрольна робота	9-15

2.1	Практичне заняття 9. Рекреаційне районування світу й України.	5	13	оцінка виконання завдання	9
2.2.	Практичне заняття 10. Європа - провідний рекреаційний регіон світу.	6	5	виступи з доповідями	10
2.3.	Практичне заняття 11 Середземноморський рекреаційний комплекс - найбільш розвинений курортний комплекс світу.	6	5	оцінка доповідей, обговорення	11
2.4.	Практичне заняття 12. Розвиток рекреаційних комплексів американського континенту.	6	10	обговорення, виступи з доповідями	12
2.5.	Практичне заняття 13. Рекреаційні комплекси країн Африки.	6	10	обговорення, виступи з доповідями	13
2.6.	Практичне заняття 14. Специфіка формування і розвитку рекреаційних комплексів і центрів туризму в Азії.	3	10	оцінка доповідей, обговорення	14
2.7.	Практичне заняття 15. Формування та регіональні проблеми розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України.	3	10	опитування, тестування	15
	Всього балів по змістовному модулю	60	100		
	Рейтинг студента з навчальної дисципліни	42	70		
	Екзамен	18	30		
	Загальна кількість балів	60	100		

Поточний контроль				Рейтинг з навчальної роботи $R_{НР}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$	Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$	Підсумковий атестаційний (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4					
0-100	0-100	0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Примітки. 1. Відповідно до «Положення про кредитно-модульну систему навчання в НУБіП України», затвердженого ректором університету 27.02.2019 р., рейтинг студента з навчальної роботи $R_{НР}$ стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} \cdot K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ} \cdot K^{(n)}_{ЗМ})}{K_{Дис}} + R_{ДР} - R_{ШТР},$$

де $R^{(1)}_{ЗМ}, \dots, R^{(n)}_{ЗМ}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{ЗМ}, \dots, K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{дис} = K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$R_{др}$ – рейтинг з додаткової роботи;

$R_{штр}$ – рейтинг штрафний.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{ЗМ} = \dots = K^{(n)}_{ЗМ}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{нр} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ})}{n} + R_{др} - R_{штр}.$$

Рейтинг з додаткової роботи $R_{др}$ додається до $R_{нр}$ і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний $R_{штр}$ не перевищує 5 балів і віднімається від $R_{нр}$. Він визначається лектором і вводить рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

2. Згідно із зазначеним Положенням **підготовка і захист курсового проекту (роботи)** оцінюється за 100 бальною шкалою і далі переводиться в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

11. ПІДСУМКОВІ ПИТАННЯ

1. Рекреалогія і курортна справа як наука, об'єкт дослідження.
2. Функції рекреації. Основні поняття рекреалогії.
3. Етапи розвитку рекреалогії.
4. Рекреаційна територія.
5. Територіальна рекреаційна система.
6. Курортно- рекреаційна система.
7. Умови і чинники територіальної організації рекреаційної діяльності, головні властивості і різноманітність рекреаційних систем.
8. Теоретичні основи створення територіальних рекреаційних систем.
9. Зв'язки між підсистемами ТРС, їх взаємовплив.
10. Класифікація ТРС за основними напрямками рекреаційної діяльності.
11. Структурна схема і блоки ТРС. Властивості ТРС. Типологія ТРС.

12. Проблеми розвитку рекреації. Значення ландшафтів в рекреаційних ресурсах.
13. Методи оцінки водних об'єктів як рекреаційних ресурсів.
14. Методи оцінки ґрунтово-рослинний покриву.
15. Естетична оцінка ландшафтів.
16. Рекреаційна оцінка рельєфу.
17. Рекреаційна оцінка водних об'єктів. Рекреаційна оцінка рослинного покриву.
18. Рекреаційна оцінка естетичного потенціалу.
19. Рекреаційна оцінка культурно-освітніх об'єктів.
20. Рекреаційна оцінка установ відпочинку. Рекреаційна оцінка культових споруд.
21. Рекреаційна оцінка техногенних показників. Оцінка рівня рекреаційного потенціалу.
22. Поняття демографічної ємності. Методи розрахунку демографічної ємності.
23. Еколого-рекреаційна ситуація.
24. Оцінка ступеню гостроти ЕРС.
25. Управління територіальною рекреаційною системою.
26. Визначення курортології та курорту, історія виникнення.
27. Основні поняття курортології, термінологія.
28. Класифікація та типи курортів.
29. Поняття про природні лікувальні фактори і їхня класифікація.
30. Загальна характеристика аеротерапії, гідротерапії, фітотерапії, фізіотерапії та поєднання фізіотерапії з іншими методами санаторно-курортного лікування.
31. Акупунктура, нетрадиційні методи лікування в лікувально-санаторних закладах (кумисотерапія, апітерапія, псаммотерапія, стоун-терапія, енотерапія та ін).
32. Поняття кліматології та кліматотерапії, розвиток кліматолікування. Клімат як рекреаційний лікувальний фактор.
33. Рекомендації й протипокази до кліматолікування, адаптація. Класифікація типів клімату в курортології.
34. Медико-кліматична характеристика приморських курортів Європи.
35. Бальнеологія як наука, термінологія. Розвиток бальнеології.
36. Механізм дії мінеральних ван. Характеристика мінеральних вод для мінеральних ван. Механізм дії питної мінеральної води.
37. Характеристика мінеральних вод для внутрішнього споживання.
38. Зародження і розвиток санаторно-курортного господарства.
39. Діяльність санаторно-курортних закладів. Спеціалізація санаторно-курортних закладів України.
40. Характеристика існуючого рекреаційного районування світу, регіонів, країн. Приклади рекреаційного районування України.
41. Сучасний стан і проблем розвитку основних рекреаційних регіонів світу: приморських, гірських, річкових, озерних, еколого-туристських тощо.
42. Фактори розвитку рекреаційного господарства в регіоні.
43. Оцінка комплексу рекреаційних ресурсів.

44. Особливості та етапи розвитку рекреаційного обслуговування його сучасний стан.
45. Групи країн Європи за характером і рівнем рекреаційного розвитку. Найбільші національні рекреаційні системи високорозвинених урбанізованих країн Європи.
46. Характеристика Середземноморського, Альпійського, Північноєвропейського, Причорноморського рекреаційних регіонів. Основні їх курорти та туристичні центри.
47. Склад Середземноморського рекреаційного комплексу. Його значення та частка у міжнародних рекреаційних потоках і валютних прибутках від розвитку рекреаційно-туристичного господарства.
48. Склад регіону та його місце у світі за основними рекреаційно-туристичними показниками.
49. Умови формування і розвитку рекреаційної індустрії, її територіальна диференціація, проблеми ресурсозбереження.
50. Досвід США в організації національних парків. Туристські стежини як форма рекреаційного використання території.
51. Значення внутрішнього туризму в розвитку рекреаційних комплексів Північної Америки.
52. Характеристика основних рекреаційних регіонів США і Канади. Основні принципи управління та розвитку галузі "дозвілля" в США.
53. Своєрідність рекреаційного потенціалу і його значення в економіці країн Латинської Америки.
54. Особливості розвитку рекреаційного господарства в країнах Африки на сучасному етапі.
55. Рекреаційні ресурси та соціально-економічні фактори формування та розвитку рекреаційних комплексів країн Африки.
56. Місце і значення регіону в розвитку рекреації і туризму світу. Нерівномірність рекреаційного розвитку країн Азії.
57. Рекреаційно-ресурсний потенціал і соціально-економічні фактори розвитку рекреаційних комплексів. Особливості формування, спеціалізація і розвиток рекреаційних комплексів Азії: Південно-Західного, Південно-Східного, Центрального, Південноазіатського регіонів. Характеристика рекреаційного комплексу окремих країн (Китаю, Індії, Індонезії, Японії тощо).
58. Характеристика рівня розвитку рекреаційної галузі, її функціональна структура та територіальна організація.
59. Значення розвитку рекреації та туризму для підвищення рівня економічного розвитку регіонів України.
60. Регіональні особливості розвитку іноземного туризму.

12. Методичне забезпечення

1. Маркетинг міжнародного туризму : навчальний посібник / Я. С. Ларіна [та ін.]. - Херсон : Видавничий дім "Гельветика", 2018. - 412 с.
2. Котлер, Ф. Основы маркетинга / Ф. Котлер, Г. Армстронг, Дж. Сондерс, В. Вонг // пер. с англ. – 2-е епроп. изд. – М.; СПб.; К.: Издательский дом «Вильямс», 2006. – 944 с.

13.Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Закон України «Про курорти» // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №50. –435 с.
2. Закон України «Про туризм» від 19.09.95№324/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 31. – Ст. 241.
3. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: Зб. Нормативно-правових актів / Під заг. ред. проф. В.К. Федорченка. – К.: Юрінком Інтер, 2012. –640 с.
4. Туристична діяльність в Україні: нормативно-правове регулювання / Роїна О.М. (2-е вид., змін та доп.). – К.: КНТ, 2006. – 464 с.
5. 22. Про курорти. Закон України від 05.10.2000 № 2026-III //ВВР України. —2000. — № 50. — С. 435.

Базова

1. Самойленко А.А. Географія туризма: Учеб. пособ. – 3-е изд. – Ростов н/Д: Феникс, 2012. – 359 с.
2. Скрипник Н.Я. Рекреаційна географія: навч. посіб. / Н.Я. Скрипник, А.М. Сердюк. - К.: –УЛ, 2015. – 296 с.
3. Стафійчук В.І. Рекреалогія: навч. посіб. / В.І. Стафійчук. - 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Альтерпрес, 2014. – 264 с.

Допоміжна

1. Бабов К.Д., Омецинський Б.Ф., Леонова С.В., Нікопелова О.М. Передумови та перспективи розвитку курортного комплексу України // Український географічний журнал, 2017. - №2. – С.67-70.
2. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія. - К.: ВПЦД «Київський університет», 2011. -395 с.
3. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії. – К.: «Палітра», 2012. – 130 с.
4. Бейдик О.О. Українсько-російський словник термінів і понять з географії туризму і рекреаційної географії. – К.: РВЦ «Київський університет», 2017. – 300 с.
5. Бобкова А. Про поняття природних рекреаційних систем та ресурсів // Право України. — 2018.— № 5.— С. 51–54.
6. Нікопелова О.М., Леонова С.В., Біленький К.Е. Сучасні підходи до аналізу стану природних лікувальних ресурсів та оцінка природних територій курортів // Український географічний журнал, 2007. - №1. – С.39-42.
7. Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Теоретичні основи туризмології: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: Ніка-Центр, 2005. -316 с.
8. Рекреаційна географія навч. посіб. / П.О. Масляк. – К.: Знання, 2008. – 343 с.

9. Рекреационная география / Под ред. В.С. Преображенского, Б.Н. Лиханова. – М., 2014.
10. Рекреационные системы / Под. ред Н.С. Мироненко, М. Бочваров. – М.: Изд-во МГУ, 2006. – 136 с.
11. Рутинський М.Й. Географія туризму України. Навчально-методичний посібник: Вид. 2-е, переробл. і доп. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 160 с.
12. Смаль І.В. Основи географії рекреації і туризму: навчальний посібник. - Ніжин: Видавництво НДПУ імені Миколи Гоголя, 2004. - 264 с
13. Стафійчук В.І. Рекреалогія. Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2006. – 264 с.

Ресурси мережі Інтернет

1. <http://www.medtour.info/aboutresorts/classification/kumiss/> – інформація про кумисолікування і кумисолікувальні курорти.
2. <http://www.medtour.info/aboutresorts/kurort/> – велика кількість інформації про різноманітні курорти, їхня класифікація, курорти світу.
3. <http://webdesign.perm.ru/006/01/Balneol.html> – бальнеологічні курорти світу (текстовий варіант). Розглядається за регіонами і країнами світу.
4. <http://rmat-english.narod.ru/slovar/slovar.htm> – Туристський термінологічний словник (Зорін І.В., Квартальнов В.А.).
5. <http://www.encyclopedia.ru/> – «Мир энциклопедий» – російськомовні енциклопедичні видання (енциклопедії, енциклопедичні словники, довідники).
6. <http://www.igh.ras.ru/> – Сайтотека енциклопедичної літератури.